

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnisti. Rokopisi se ne vračajo. Neformalna pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Pariz.

Sedanji gospodarski položaj Poljske

Te dni se je posrečilo Poljski po dolgem barantanju z ameriškimi bankirji vendarle zbrati posojilo v znesku 70 milijonov dolarjev, ki bo imelo služiti kot podlaga za novo stabilizacijo poljskega zlatotja. To posojilo, ki ga je morala Poljska odkupiti z jako težkimi pogoji, ki so povsem slični onim v katere je morala privoliti Avstrija pri najetju posojila pri družbi naradov — tudi za Poljsko je že imenovan zaupnik ameriških bankirjev, ki je imel kontrolirati vse gospodarjenje in finance Poljske države — se je te dni emitiralo na newyorški borzi s popolnim uspehom. Z njim se odpravi tudi Poljski pot na ameriški denarni trg, kateri ji je do sedaj radi male kreditne sposobnosti bil še zaprt. Poljska vlada je takoj po srečno zbratanem posojilu izdala odredbo, ki določa, da se zloti stabilizira na višini 9 zlotijev za 1 dolar. V našem denarju je vreden sedaj okoli lir 2,07. Konecna stabilizacija zlotija, ki se bo sedaj gotovo posrečila, ker je že leto dni faktum, je za poljsko gospodarstvo velike važnosti, posvetimo mu tudi mi malo pažnje.

Mlada poljska republika je morala po svojem rojstvu prestatiti dosti težkih preizkušenj kot morda nobena izmed novonastalih držav. Večno zapleteni zunanje in notranjopolitični položaji ni dopustili, da bi se, sicer tako bogato narodno gospodarstvo končno konsolidiralo. Poljska je podedovala ozemlje, pravo in tudi denarni sistem od treh držav: Rusije, Avstrije in Nemčije. Po vojni so krožili v deželi rublji, marke in krone, dokler se te homotije končno niso končale z novim državnim denarjem; ki je dobil ime poljske marke. Vendar je večni slab zunanje-politični položaj Poljske ovrgel vse trude in napore po konsolidiranju. Poljska je morala voditi, kot znano, vojno proti Rusiji za svoje meje, kar je zahtevalo velikih finančnih žrtv in zmanjšalo kredit dežele. Nemčija na drugi strani tudi ni mogla do sedaj se pozabiti, koliko ozemlja in med tem tudi dragocenih premogokopov in rudokopov je izgubila na Poljsko, ter je škodovala Poljski, če je le mogla. Tako je Poljska marka vodila tekmo v padanju najprej z avstrijsko krono in potem z nemško marko. Po dolgih etapah je švicarski frank dospel do 10 milj. mark, dolar do preko 50 milj. poljskih mark. Slednjič se je leta 1923. vendarle posrečilo z energičnim delom zaustaviti to hitro razveljavljanje denarja ter se je nalik Nemčiji izdal nov denar z imenom zloti ali goldinar. Če je Nemčija napravila svojo sedanjo zlato marko iz enega bilijona, t. j. milijona milijonov prejšnjih papirnatih mark, Avstrija svoj sedanji šilling iz 10.000 prejšnjih kron in Ogrska svoj pengő iz 12.500 prejšnjih kron, je nastal sedanji poljski zloti iz 8 milijonov prejšnjih poljskih mark. Tako daleč je torej šlo razveljavljanje denarja na Poljskem. Vrednost mu je bila določena zlat. franku. Že je izgledalo, da se bo ta stabilizacija končnoveljavno posrečila, kajti zloti se je držal dobro leto na določeni višini. Razmere med Poljsko in Nemčijo so se pa stalno slabšale, in se je med obema državama celo vnela gospodarska vojna v pravem smislu besede. Ker ima Poljska večji del svoje zunanje trgovine ravno z Nemčijo, — tako je Nemčija glavni kupec poljskih agrarnih produktov in celo tudi premoga in železa, katerega poseduje Poljska, v prejšnjem nemškem ozemlju —, ni mogla ostati ta vojna brez velike škode za poljsko gospodarstvo. Poljsko gospodarstvo je bilo tako oslabiljeno, zloti je že kazal tisočglo. Lanski notranji nemiri so poleg tega dali dovolj psihološke snovi za nov padec zlotija, ki je dospel od paritete 100 na 35 cent. v švici. Sedanje stabiliziranje se izvrši na višini 58 cent. švicarskih.

Da bo sedanja stabilizacija končno držala, smemo upati

tudi radi zboljšanja gospodarskega položaja dežele, kot nam ga prikazujejo zadnje statistične objave. Na splošno zboljšani gospodarski konjunkturi Srednje Evrope je soudeležena so razmerno tudi Poljska, ki bo mogla na ta način ugotoviti svoje gospodarsko stanje. Pogledimo, kaj pravi konjunktura statistika:

Brezposelnih je bilo letos januarja 251.702, marca 243.375, maja 207.570, junija 190.548, julija 173.445 in avgusta le še 156.701.

Medtem ko je od lani na letos produkcija premoga in petroleja nazadovala, se je produkcija železa dvignila od 27.000 ton na 56.600 ton mesečno.

Letošnja poljedelska letina, ki je v severni Evropi povsod izpadla in je le na jugu trpela radi suše, je bila tudi precej večja kot lani. Pridelalo se je v milijonih stotov: rži 56,8 (lani 50,10), pšenice 14,80 (12,80), ječmena 16,30 (15,50) in ovsa 34,20 (30,50).

Draginja je precej narasla, a to ni tako nevarno, ker so cene še vedno dosti nižje kot drugod. Indeks na debelo se je zvišal od januarja do avgusta od 195,2 do 207,1, to znaša v zlatu samo 112,8 oziroma 120,2. Indeks trgovine na drobno je dosti višje, kar priča, da tam trgovina za služi še vedno nerazmeroma dosti, ali ima padajočo tendenco, od januarja do avgusta je padel od 255,8 na 253,7, oziroma v zlatu od 147,8 na 147,2. Stroški za preživljanje so tam v primeri z drugimi deželami posebno nizki, tako da se na Poljskem danes živi mnogočisto najbolj po ceni v Evropi. Ta indeks je znašal avgusta 200,5 oziroma v zlatu 116,4. Ceno življenja bo moralo v bodočnosti gotovo podpirati obnavljanje dobre konjunktura.

Kapitalni trg je še vedno na tleh, more se pa le ugotoviti znatno zboljšanje v primeri z nad vse kritičnimi časi še pred enim letom, ko se je celo uradno maksimirala obrestna mera z 20% letno. Borzni kurzi so se v zadnjih mesecih precej zboljšali, vendar ne še toliko, kot pri drugih sosedih. Papirji zahtevajo še vedno jako visoko obrestovanje: 8% notranje zlato posojilo notira 99,50, 6% inozemsko dolarsko posojilo samo 84,50 in 10% železniško posojilo 102,75. Stanje emisijske banke se je v zadnjem letu znatno izboljšalo. Obtok denarja se je sicer pomnožil od julija 1926 do avgusta 1927 od 560,2 milj. zlotov na 793,8 milj., nasprotno se je pa tudi kritje v zlatu in devizah zvišalo v še večji meri, tako da je cel obtok denarja krit sedaj s 50,8%, medtem, ko je doseglo kritje pred enim letom le 40,37%.

Zunanja trgovina Poljske je letos pasivna, medtem ko je bila lani močno aktivna. Razen drugih vzrokov je pripisati poslabšanje zunanje trgovine dejstvu, da se je radi pritiskajočega pomanjkanja denarja izvozilo takoj neposredno po četvi preveč poljskih pridelkov in inozemstvo. Pozneje se je izkazal primanjkljaj in se je moralo isto spet uvoziti in sicer po dosti višjih cenah. Uvoz in izvoz je znašal v milj. zlotov lani julija 92,1 in 128,6 torej aktivni prebitek 36,5, letos julija 136,2 in 113,9, pasivni prebitek 22,3. letos avgusta 129,9 in 120,6, pasivni prebitek 9,3. Vsekakor pričajo dosti višje številke letos o izboljšani gospodarski konjunkturi. Skupni promet je znašal lani julija 220,7 milj. letos avgusta pa 250,5 milj. zlotijev.

Poljska ima veliko bogastvo tudi v svojem poljedelstvu, katero se bo pa moglo celotno dvigniti na višino šele, ko bo zadržni razvoj dosegel višino kot pri drugih modernih narodih. Kot pri nas se je tudi na Poljskem po vojni uvidela velika važnost mlekarstva, ki ga zadržni razvoj dosegel višino kot pri drugih modernih narodih. Kot pri nas se je tudi na Poljskem po vojni uvidela velika važnost mlekarstva, ki ga zadržni razvoj dosegel višino kot pri drugih modernih narodih. Kot pri nas se je tudi na Poljskem po vojni uvidela velika važnost mlekarstva, ki ga zadržni razvoj dosegel višino kot pri drugih modernih narodih.

pobija posebno v Nemčiji in Avstriji vse drage provenijence. Julija je na pr. dosegel izvoz 12.490 stotov. Cena je od avgusta na september precej porasla, kar vpliva ugodno na mlekarstvo; avgusta je bila srednja cena 6,70 zl. (14 lir), septembra pa okoli 7.— zl. (14,70).

Jajca, ki so tudi znan poljski izvozni predmet, so radi sezone podražala in se trgujejo sedaj v Krakovu po 250 zlotijev zabo (julija samo 200 zl.).

Sedanja stabilizacija zlotija je za Poljsko velikega pomena posebno radi tega, ker se bo mogel tako sanirati kapitalni trg. Le ako bo dovolj kapitalov na razpolago in se ne bodo več ponavljale lanske žalostne izkušnje, ki so moralo poljedelstvo razprodati svoje pridelke za vsako ceno radi silnega pomanjkanja denarja, bo mogoče zaprijeti novo dobo gospodarskega napredka.

Članek on. Mussolinija

o fašistovski revoluciji

PARIZ, 24. Tukajšnji «Journal» je včeraj objavil članek z naslovom: «Kako je fašistovska stranka prevzela oblast». Članek, ki ga je spisal ministrski predsednik on. Mussolini tik pred proslavo pete obletnice fašistovskega pohoda na Rim bo gotovo vzbudil mnogo zanimanja.

On. Mussolini pravi uvodoma, da so se nasprotniki fašizma vedno branili priznati fašistovskemu pokretu revolucionarni značaj in skušali zmanjšati vrednost nevarnega, krvavega napora črnih srac. «Mi moramo vzpostaviti resnico!» vzklila on. Mussolini, ki v nadaljnjem delu svojega spisa dokazuje, da je bilo boljševo gibanje v Italiji prav živahno tudi še tedaj, ko so fašisti naprili revolucionarni pohod v Rim. Še avgusta 1922. so komunisti skušali ustanoviti «Delovno zvezo», ki naj bi bila nastopila proti fašizmu in pripomogla Filipu Turatiju do oblasti. Pripravljali so tudi splošno stavko, s katero so nameravali zaustaviti fašistovski naval. Doživeli pa so poraz, ker je fašizem energično nastopil. Po avgustu 1922. so imeli fašisti še enega nasprotnika: liberalno-demokratsko vlado, ki se je v usodnem trenutku skušala zvičajno rešiti s tem, da bi izrabila proslavo zmage za nastop proti fašizmu. Ti pa so načrti preprečili. Zasedli so Rim in ob istem času tudi vsa važnejša poslopja, železnice, pošte itd. po vseh krajih Italije. Revolucija je zahtevala mnogo žrtv.

Najboljši dokaz za to, da je fašizem revolucionarno gibanje, pravi on. Mussolini, nudi dejstvo, da ga boljševo smatra za svojega najhujšega nasprotnika. Posebnost fašistovskega gibanja obstoja v ustvaritvi edinstvene, a ne absolutistične države, hierarhično urejene in organizirane. Fašizem je dal zgled modernemu svetu, ki koleba med državo in protidržavo, pravi on. Mussolini, ki končno naglaša, da delo še ni končano, ker je še mnogo problemov, ki jih je treba rešiti.

Otvoritev IV. kongresa za zračno plovbo

RIM, 24. Davi je načelnik vlade on. Mussolini na Kapitolju otvoril IV. mednarodni kongres za zračno plovbo. Na kongresu je zastopanih 50 držav. Otvoritvene seje so se poleg načelnika vlade udeležili tudi ministri on. Ciano in Federzoni, več državnih podtajnikov, med njimi državni podtajnik pri ministrstvu za aeronaviko on. Balbo.

Ob 11. uri je dospel načelnik vlade, se podal na govorniško tribuno in takoj pričel svoj otvoritveni govor. Predvsem je izrekel dobrodošlico vsem inozemskim gostom. Dejal je, da je poteklo le malo časa med prvim kongresom za zračno plovbo, ki se je vršil 1921. leta v Parizu, in med sedanjim, toda napredek letalstva v tej kratki dobi je izreden. Svet se nahaja danes v istem položaju kot takrat, ko je po otvoritvi prve železniške proge pričela z velikanskimi koraki napredovati železniška industrija in železniški promet.

Dejstvo je, da dan za dnem narašča število potnikov in množina blaga, ki se prevažajo potom letal in zrakov. Obenem s njimi pa se pojavljajo vedno znova preča vprašanja, finančna, tehnična, pravna, znanstvena, profesionalna in druga; in treba jih je rešiti. Večni skeptiki niso nikoli verovali v silne in precizne stroje, ki bodo premagali zemeljsko ozračje. Načelnik vlade je izrazil prepričanje, da bo ta človeška zmaga nad naravnimi silami plodonosna za moralni in gospodarski napredek sveta. Ob koncu svojega govora je on. Mussolini želel kongresu, da bi doprinesel nove zaključke in nove dobrine za napredek zračne plovbe.

Vodstvo fašistovske stranke se sestane 3. novembra

RIM, 24. Vsi odredbi, ki so bile sprejete na poslednjem zasedanju ministrskega sveta, se bo vršila proslava pete obletnice fašistovskega pohoda na Rim prihodnjega nedeljo. V petek, 28. t. m., opoldne bo objavljena poslanica, katero bo izdal načelnik vlade o priliki proslave na črne srace in na italijanski narod.

Kmalu po proslavi, in sicer dne 3. novembra, se sestane vodstvo fašistovske stranke, da se domeni o pripravah za zasedanje velikega fašistovskega sveta, ki se sestane, kakor znano, dne 7. novembra.

875.000 ljudi posetilo žitno razstavo

RIM, 25. Tekom drugega tedna po otvoritvi je posetilo žitno razstavo v Rimu 395.000 oseb. Če se to število prišteje k številu posetnikov žitne razstave tekom prvega tedna, znaša skupno število dosedanjih posetnikov prve državne žitne razstave v Rimu 875.000 oseb. Posebno je treba poudariti izredno število šolske mladine, ki si je doslej ogledala to razstavo. Razstava se bo zaključila v nedeljo, 30. oktobra.

Odredba o dovoljevanju koncesij za manjšo trgovino

RIM, 24. Agencija «Roma» poroča, da se vlada zelo zanima za vprašanje draginje. Ker je eden njenih poglavitnejših vzrokov preveliko število trgovin na drobno, je vlada odredila pristojnim oblastem, naj postopajo pri podeljevanju koncesij za nove trgovine z največjo pažnjo. V bodočnosti se bodo smeje izdajati koncesije za nove trgovine le v slučajih nujne in očitne potrebe. Na omenjeno odredbo so bili opozorjeni tudi občinski načelniki v posameznih pokrajinah.

200 članov goriške organizacije «Dopolavoro» v Rimu

RIM, 24. Danes ob 7.25 zjutraj je prispelo v Rim približno 200 članov organizacije «Dopolavoro» iz raznih delov goriške pokrajine. V Rimu ostanejo do jutri zvečer, nato se spet povrnejo na Goriško.

Novi ukazi

RIM, 24. «Gazzetta Ufficiale» objavlja kr. ukaz od 12. avgusta 1927., s katerim se uvaža v anektirane pokrajine zakon od 15. aprila 1886. o juridičnem priznanju društev za vzajemno pomoč.

Kongres zveze za borbo proti jetiki

MILAN, 24. Včeraj predpoldne se je na svečan način otvoril 2. kongres Nacionalne zveze za borbo proti jetiki. Predsednik kongresa on. Paolucci je v svojem govoru poudarjal važnost obveznega zavarovanja proti jetiki, ki se bo uvedlo glasom sklepa zadnje seje ministrskega sveta. Ministrski predsednik je kongresu poslal poslanico, v kateri navaja kar je režim v poslednjih letih napravil za pobijanje tuberkuloze.

Podrobnosti o begu bivšega poslanca Reuth-Nicolussija

RIM, 24. «Giornale d'Italia» prinaša v svoji današnji številki iz Bolcana naslednje podrobnosti o begu bivšega poslanca Reuth-Nicolussija: Dne 2. oktobra sta najprej prekorčili mejo žena poslanca

in njena hčerka, ki sta bili opremljeni s pravišnim potnim listom, katerega jima je izdala dva meseca poprej politična oblast na ime Peratoner (dekliško ime gospe Reuth-Nicolussi). Ko sta neovirano prekorčili mejo, sta o tem obvestili moža obojega očeta, ki se je takrat nahajal v Chiusi. Po prejemu te vesti se je odpeljal poslanec v nemškem avtomobilu preko meje. Na meji se je legitimiral z avstrijskim potnim listom, ki je nosil ime: dr. Reuth. Bivši poslanec je namreč obdržal položaj italijanskega tudi še avstrijsko državljanstvo.

RIM, 24. Nekateri listi so pričeli v soboto podrobne vesti o delovanju pokrajinskih gospodarskih svetov. Kakor doznava današnja «Tribuna», so bile te vesti deloma netočne, deloma pa popolnoma neosnovane.

Izpred posebnega tribunala

RIM, 24. Davi se je pričel pred posebnim tribunalom proces proti 14 železničarjem iz Romagne. Dva izmed njih, in sicer Dragoni in Villa, sta obtožena, da sta snovala zaroto, s pomočjo katere sta hotela zanetiti med državljani sovražstvo proti državnim oblastem. Ostali pa se morajo zagovarjati radi kaznivga dejanja, kakor ga predvideva člen 4. zakona z dne 25. novembra 1926. Vpizorili so namreč o priliki pogreba nekoga svojega tovariša prevratno manifestacijo. Povrh tega so obtoženi Ricci žaljive načelnika vlade, Tamburrini in Dragoni pa nedovoljene nošnje orožja. Inkriminirani dogodki so se odigrali v Voltani blizu Ravenne.

Po prečitavanju obtožnice se je začelo zasliševanje obtožencev, ki se je nadaljevalo še na popoldanskem zasedanju. Nato so pričeli sodniki zasliševati prič, ki jih je 27 po številu, in sicer je 19 priči imenoval tožitelj, ostalih osem pa zagovorniki.

Novi vlada v Albaniji

TIRANA, 24. Nova albanska vlada je bila sestavljena sledeče: Ministrsko, predsedništvo, ministrstvo za zunanje zadeve in interim pravosodnega ministrstva je prevzel Ahmed Zogu, finančno ministrstvo Vroni, ministrstvo za notranje zadeve Vokopola, ministrstvo za podelstvo in interim ministrstva za javna dela Starova, naučno ministrstvo pa Dibra. Novi kabinet je že položil prisego, jutri pa se predstavi parlamentu.

Major Maddalena na Finskem

HELSINGFORS, 24. Italijanski hidroplan «Savio 62» je s svojimi tremi potniki, majorjem Humbertom Maddaleno, kapetanom Albertom Del Prete in strojnikom Franom Rampinjem, pristal včeraj ob 14. uri v Helsingforsu, prestolnici Finske.

Vpad komitašev

iz Albanije v Jugoslavijo in Grčijo in postopanje albanske vlade

MILAN, 24. «Corriere della Sera» prinaša v svoji današnji številki naslednjo noto: Iz Tirane poročajo, da sta radi vpadu komitašev z albanskega ozemlja v ozemlje Jugoslavije in Grčije jugoslovenski poslanik in grški odpravnik poslaniških poslov protestirala pri albanski vladi.

Predsednik albanske republike, Ahmed Zogu, je obema inozemskima zastopnikoma izjavil, da je podvzel vse mere, ki so potrebne za preprečitev vsake nadaljnje akcije komitašev, ki se nahajajo na ozemlju albanske republike. Poveljniku garnizije v Korči v južni Albaniji je bilo zapovedano, naj pošlje en bataljon pešcev v one obmejne kraje. Vojaški oddelek mora ujeti in razorožiti vse komitaše, na katere bi naletel. Ta ukaz je bil nemudoma izvršen. Glasom neke brzjavke iz Korče je vojaštvo obkolilo vas Vrtnik, ujele sedem komitašev, ki so se bili zatekli v to vas, preganjani do albanske meje s strani grških orožnikov. Vsi ujetniki so bili razoroženi in prepeljani v Korčo, kjer jih skrbno stražijo.

Beograjsko «Vreme» je v ko-

mentarju, posvečenem tem dogodkom, hvalilo albansko vlado in Ahmeda Zoga, ki je pokazal dobro voljo za vzdrževanje miru s tem, da je takoj izvedel grško-jugoslovenske zahteve.

Nov komitski upad

iz Bolgarije v Jugoslavijo

BEograd, 24. Notranje ministrstvo je prejelo zvečer uradno poročilo, da je bil sinoči okrog 11. ure izvršen nov napad bolgarskih komitašev na selo Graško, 15 km južno od Zaječara. Večja četa bolgarskih komitov je začela sredi noči streljati na nič hudega sluteče prebivalstvo in njihove domove ter se skušala polastiti župana. Prebivalstvo je skupno z orožništvom in na pomoč prihiteli obmejni stražniki napad zavrnilo. Komitom pa se je brzkone posrečilo pobegniti na bolgarsko ozemlje. Zasedovanje napadalcev namreč je ostalo doslej neuspešno.

Pred odločitvijo

v Demokratski zajednici

BEograd, 24. Jutri se vršijo seje vseh jugoslovenskih poslanskih klubov. Na teh sejah se bodo določili kandidati za stalne skupščinske odbore. Največ zanimanja vlada seveda za sejo Demokratske zajednice. Dr. Spaho, voditelj jugoslovenskih muslimanov, je izjavil, da je za sodelovanje z vlado.

Nocoj se je vršila konferenca med dr. Marinkovićem in nekaterimi demokratskimi poslanci. Tudi Ljuba Davidović je večkrat in dolgo časa konferiral s svojimi pristaši. Minister dr. Šumenković je dejal novinarjem, da je ministrski predsednik Velja Vukičević optimist.

Senzacionalna aretacija na Rumunskem

BUKAREST, 24. Poslanec Mainolescu-a, državnega podtajnika v finančnem ministrstvu Avarescujevega kabineta, je na rumunski meji aretirala politična policija, ko se je vračal v domovino s svojega potovanja v Pariz. Podrobnosti in vzroki aretacije še niso znani, vendar pa zatrjujejo v tukajšnjih krogih, da mu je policija zaplenila zelo važne listine. Aretacija je vzbudila po vsem Rumunskem veliko senzacijo. Pričakujejo se še nadaljne aretacije.

Dunaj - novi sedež Družb narodov?

DUNAJ, 14. V tukajšnjih diplomatskih krogih se je znova pričela akcija za prenos sedeža Družbe narodov iz Zeneve na Dunaj. Akcijo vodi na inicijativno iz inozemstva avstrijska vlada.

Tozadevna pogajanja so že v teku in bodo v doglednem času zaključena. Zatrjujejo, da ima ona skupina, ki se zavzema za prenos sedeža na Dunaj, za enkrat večino.

Odgovor Združenih držav na poslednje francosko carinsko noto

PARIZ, 24. Washingtonska vlada je dala brzjavnim potom predati svoj odgovor na francosko carinsko noto ameriskemu poslanstvu v Parizu. «Matin» zatrjuje, da je ameriški odgovor sestavljen v prijateljskem in spravljivem duhu. Ameriška vlada je baje v svojem govoru obljubila, da bo še enkrat preučila vprašanja znižanja nekaterih carinskih tarifov z ozirom na uvozno blago iz inozemskih držav, proti katerim je Francija večkrat protestirala, ker so po njenem mnenju previsoki.

Poplave v Skadru radi velikega deževja

TIRANA, 24. Iz Skadra poročajo, da so reke in hudourniki silno narasli radi velikih nalivov poslednjih dni. Hudourniki Iri je podrl nasipe, prestopil bregove in poplavl nižji del mesta, ki se imenuje Aramaue. Prebivalstvo je preplašeno bežalo iz hiš v krščanski del mesta, ki ima nekoliko višjo lego. Podrobnosti še manjkajo in ni znano, ali je nesreča zahtevala tudi človeških žrtv.

sled Razem priseže. Zdi se, da se ne spominja ničesar. Vendar pa jasno in odločno pove, da je Pecchiari sodeloval pri roparskem napadu na urade tramvajске družbe. Preds.: In Vittori?

Razem: O njem ne vem nič. Predsednik čita izpovedi Razma pred preiskovalnim sodnikom. Razem zamisljeno posluša in potem reče:

«Se ne spominjam... Kdo ve, ali sem takrat sploh govoril resnico?»

S tem je njegovo zaslisevanje končano, številni karabinerji ga obdajo in ključ spet zaročijo v železju.

Druga priča je dolgoletni gost žalostne hiše zločinca, Mihael Bradaschia. Tudi ta je član družbe Braico in je bil obsojen na 16 let ječe.

Ne spominja se ničesar — zdi se pa, da se mu počasi spomin začneja vzbujati.

«Večkrat mi je Vittori dal denarja — ne vem pa, ali je on vedel kaj o družbi Braico.»

To je vse, kar zamore predsednik izvesti iz priče.

S tem je tudi obravnava končana.

Besedo ima državni pravdnik dr. Battigi in branitelj dr. Boagna Vincenz.

Sodni dvor je obsodil Pecchiara in Vittoria na šest let ječe in na dve leti posebnega policijskega nadzorstva.

Sleparija in drugo

43-letna Ana Tomasich, stanujoča na Vrdeh — Sv. Ivan št. 557, se je morala večerj zagovarjati radi več zločinov, zapodanih v ovadbi, ki so jo okodavanci vložili na pristojnih komisariatih. Iz ovadbe vzemo, da je Tomasichova pod pretežno plodonosnega posojila izdala Krsinikovi por. Kolk in njeni sestri Giseli por. Pussio 60.000 lir. Za manjšo vsoto pa tožijo: Alojz Purich za 3600 lir, Ivan Boscin 2400 lir, Karlo Cerkvenič 3600 lir, Marija Zeleznič 2400 lir, Josip Szahar 1200 lir, Gino Riger 1200 lir, Al. Mosetich 1200 lir, Marija vd. Požar 10.000 lir, Ivan Miazzi 1200 lir, dr. Ivan Terza 1450 lir, Josipina in Ernesta Mosetich 1300 lir, Franciška Jaschi 1500 lir in Marcela Castiglioni 5000 lir.

Pri tem je Tomasichova nastopala zelo prefrignuta. Izposojala si je manjšo vsoto, katere je točno vračala in si na ta način priborila zaupanje. Rabila je pri tem tudi pomoč Oskarija Visentinija, Karla Zorutta in Karla Pelizzona.

Na obravnavi so vsi okodavanci izpovedali približno enako.

Obtoženca priznava delovna krivdo, dočim trdijo njeni pomočniki, da so nedolžni.

Obravnava je z zaslisevanjem okodavencev in obtožencev formalno končana.

Branil je odv. Pegnan.

Sodišče je obsodilo Tomasichovo na pet let in tri mesece ječe in na 933 lir globo, na en leto strogega policijskega nadzorstva in povračilo škode in sodnih stroškov.

DAROVI

V počestitev spomina nepozabnega blagopokojnega soproga, očeta in svaka g. Henrika Simončiča daruje družina Simončič L 50 Sol-skemu društvu.

V neki poravnavi daruje g. Fran Bekar (Sežana) L 10 za Solško društvo.

V počestitev spomina blagopok. g. Henrika Simončiča darujejo: družina Regent L 10, družina Lapel L 10 in družina Danev L 5 za Sol. društvo. Srčna hvala!

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti IZ OKROŽNICE GORIŠKE PREFEKTURE

Prostopki pri prodaji živil

Ugotovilo se je, da so občine po deželi dvignile premalo prestopkov proti trgovcem z živilom. Zato se domneva, da se nadzorstvo nad trgovino z živilom premalo natančno izvaja.

Zato se opozarjajo občine, naj poostrijo nadzorstvo nad trgovino z živilom, posebno kar se tiče naplavin, cen, cenikov, sejanja moke ter na splošno odredb globo ponarjanja hranil in pijav.

Daševno abnormalne vojne sirote

Prefektura priporoča, naj se duševno abnormalne vojne sirote namestijo v kakem zdravniško-vzgojnem zavodu. Občine naj se zato pobrigajo.

Sportne prireditve

Za vsako sportno prireditev se mora vprašati za dovoljenje prefekturo potom deželnega sportnega udruženja, in sicer en mesec vnaprej.

Čenik najvažnejšim jestvinam v prodaji na drobno

Izšel je cenik najvažnejšim jestvinam v prodaji na drobno, veljaven od 22. oktobra do 4. novembra 1927 na goriškem trgu. Cene so sledeče: Riž boljše vrste L 1.80; navaden riž L 1.60; domača presejana rumena koruzna moka L 1.20; navadna koruzna moka L 1.—; fine te- stenine L 2.60; sladkor v kristalih L 6.80; slanina domača L 9.60; ameriška slanina L 8.40; mast L 8.40; semensko olje (Winter) L 5.80; semensko olje fino L 6.40; olj- čno olje (navadno) L 10.—; olj- čno olje fino L 11.—; najfinije olje (klasično) L 12.—; koloni- jalna kava (Minas) L 21.60; nov fižol L 2.—; nov krompir L 0.60; paradižnikova konzerva L 4.50; mleko prinešeno na dom L 1.10; oglje iz bukovca lesa od L 50 do 55 kvintal; drva prinešena na dom in sežagana L 16—18 kvintal.

Kako prodajajo vino v Brdih

V zapadnih Brdih je zadnje ča- se poskočila cena novemu vinu. Prodaja se do L 2.40 liter. Vse to, ker se oglašja vedno več kupcev.

Pokopali so jo.

Včeraj popoldne ob 3. so pokopali 24-letno Marijo Glessig, oka- teris mo pisali v nedeljski številki «Edinosti», da se je smrtno pone- srečila. Glessig je bila, kot se je deloma dokazalo, žrtev nesreče, čeprav so se prvi hip, ko se je po- vsem mestu nenavadno hitro raz- nesla novica, domnevale različne stvari. Njen spremljevalec Karel Vidrig, 24-letni sin glavnega taj- nika pri goriški pokr. upravi in kapo-škavad pri 55. legiji milice, se je nahajal za nekaj dni v Gori- ci na dopustu. Med tem časom je srečal Marijo Glessig, ki je bila njegova znanca že od mladih let in njegova prijateljica. Zmenili so se še z nekaterimi drugimi, da gredo v petek popoldne k Soči, kjer se bodo učili streljati z Vi- drigovim samokresom. In res so šli. Šlo je dobro in zmenila sta se

z Marijo, da gresta še v nedeljo popoldne na tako interesantno va- jo: In res, v soboto popoldne je prišla Marija na Vidrigovo stano- vanje in sta šla k Soči. Na kol sta obesila kos papirja in Marija je pričela svojo vajo. Izstrelila je že več strelav, kar se domišli, da je zgubila prstan. In tedaj ga pri- četa oba iskati po tleh. V tistem hipu pa se začne strel in deklica se zdruga na tla. Kmalu nato je bila mrtva, zadela se je v srce. Vidrig je popolnoma prepuščen, da je pri sklanjanju k tom po nepre- vidnosti sprožila samokres in krog- la jo je tako nesrečno zadela, da ji je prestrelila srce. Ta prizor je videl tudi mlad fantič, ki sta ga podila preje proč. Ostalo je znano.

Izpred sodišča

Nastavljal je zajcem zanke.

Anton Bregant, ki je doma iz Ločnika pri Gorici, je bil obtožen, da je v Podgori nastavljal zajcem zanke. Pri prepovedanem dejanju ga je zalotil lovski čuvaj Ivan Ter- pin. Bregant pravi sodniku, da se je le vjel z nogo ob zanko, ki je bila nastavljena in se reševal. Sodnik pa mu ni verjel in ga ob- sodil na pet dni ječe in na plačilo sodnih stroškov.

Dva mladeniča in dolg noč.

Pri 18-letnem mladeniču Jožetu Slokarju, ki je doma iz Ajdovšči- ne, pa je stanoval v Gorici, so na-šli na njegovem stanovanju, v ka- terem je stanoval še Namar Leo- pold iz Ajbe — zelo dolg noč na dva rezila. Zato sta se morala večerj zagovarjati pred sodnikom. Seveda Slokar je trdil, da ni bil njegov noč, pač pa Namarjev, kar je tudi slednji priznal. Ta ga pa tudi po svojem govorjenju ni ku- pil, pač pa našel. Pa ni vedel, da se ne sme nositi tako dolgega noža. Sodnik je napravil tako, da je Slokarja oprostil, ker ni izvršil kaznivga dejanja. Namarja pa ob- sodil na 200 lir globo, katere pa mu ni treba plačati, če takoj po- ravna sodne stroške.

Pet mladeničev pred sodnikom

Po vrsti so se postavili na za- tožno klop: Izidor Mermolja, Ev- gen Savnik, Stanko Jaganec, Ivan Podberšič in Just Faganec. Vseh pet je doma iz Vrtojbe. Obtoženi so bili dveh zločinov: da so peli internacionalno himno ter da so v Vrtojbi v noči med 17. in 18. septembra t. l. s črno barvo pisali z velikimi črtami po občinskem vodnjaku ter zidovih hiš: Z. J. — S. I. in da s temi začetnicami ža- lili Italijo.

Predsednik se je obrnil do pr- vega obtoženca Izidori Mermolja.

«Ste resnično peli dotični ve- ter?»

«Nismo. Slo nas je tisti večer pet fantov iz Vrtojbe, da napravi- mo podoknico občinskemu tajniku g. Vugi, ki se je tisti dan poročil. Vzel smo s seboj tamburice, bra- če itd. Tam smo zaigrali nekaj pesmi, nakar nam je g. Vuga dal piti. Kmalu nato pa, okrog 9.30 smo odšli in se napotili po vasi. Ko smo šli mimo vaške gostilne, smo srečali nekega Cargo, ki nas je povabil, naj stopimo v gostilno in zaigramo kako pesem. Jaz pa sem se branil, češ da je že pozno in da se bojim kontravencijona. Šli smo dalje. Ustavili smo se pred hišo nekega Humarja ter se pred njegovimi vrati zaigrali nekaj pes- mi. Kmalu nato okrog 20.30 smo odšli proč.»

«Ali ste tudi peli?»

«Ne, peli nismo, le igrali smo.»

«Koliko vas je bilo?»

«Samo pet nas je bilo. Ti, ki smo tukaj.»

«Koliko je oddaljen prostor, kjer ste stali, od vaškega vodnjaka?»

«Bo kakih 12 do 13 metrov.»

«Kam ste šli potem od Humar- ja?»

«Eden je šel spat, ker je ože- njen, ostali pa smo šli k Jaganec- jevim, kjer smo zaigrali.»

Drugi obtoženec Evgen Savnik izpove isto. Na vprašanje, če je videl koga drugega, medtem ko so igrali, pri vodnjaku, je nekel, da ne ve nič. Šli so le, kako so

nekateri šli zadaj mimo njih. Vi- del pa ni nobenega.

«Ali je bilo svetlo tisti večer?»

«Ne, tema je bila, ker je skoraj deževalo.»

«Ste videli koga na oknu Hu- marjeve hiše?»

«Nobenega.»

Ostali obtoženci so izpovedali isto.

Predsednik pokliče maresjala Secchia, ki je vodil preiskavo.

On pove, da so opazili drugi dan po tisti noči različne napise po vasi, zlasti po občinskem vod- njaku. Šele neki deček iz Renč Jožef Krpan, ki se je nahajal pri svoji teti v Vrtojbi, mi je povedal, da je tisto noč slišal peti več oseb sredi trga ob vodnjaku in je videl, kako sta dva pisala s čopičem po vodnjaku. Pet da jih je bilo, eden je držal kotel, v katerem se je na- hajala barva, eden pa je mazal po zidu. Na vprašanje, če jih pozna, mu je odgovoril, da ne, ker ni iz Vrtojbe doma. Ko je potem mare- sjalo izprašal obtoženca, so ti tr- dili, da sta jim dva rekla, ko so igrali, lahko noč in odšli.

Vstopi Boris Kerpan, 14-letni deček iz Renč. Je suhljat in za svoja leta dokaj visok. Govoriti mora potom tolmata.

«Povej, kaj si rekel maresjalu, ko te je izpraševal?»

«Ob 10. zvečer sem šel v hišo tete, kjer sem čuval, ker je bila bolna, zapret okno. Tedaj sem vi- del na sredi trga, kjer stoji vod- njak, več ljudi, izmed katerih je eden igral na mandolino, drugi pa so peli.»

«Kdaj je bilo to?»

«Neko soboto preteklega mese- ca.»

«Ali je bilo to tisti večer, ko se je p-ročil občinski tajnik?»

«Da.»

«Je bila temna noč tisti večer?»

«Da.»

«Bilo jih je sedem. Eden je igral mandolino, eden je nosil kotlič, drugi čopič, ostali pa so peli.»

«In kaj je čelal tisti, ki je imel čopič?»

«Pisal je po vodnjaku.»

«Ali si poznal kakega?»

«Ne, nobenega.»

«Kaj pa so peli?»

«Peli so eno pesem: «Hrabri, hrabri bojevnik!»

«Pa znaš ti to pesem in veš kak- šna je?»

«Ne, ne znam jo! Pa je tudi na- prej nisem slišal, ker sem takoj nato zaprl okno!»

«In potem si slišal še peti?»

«Ne več.»

«Kakšna razdalja je od okna, kjer si gledal, pa do vodnjaka?»

«Kakih 12 metrov.»

«Pa je zid okrog hiše?»

«Da, visok tri metre. Jaz sem gledal iz prvega nadstropja.»

«Kje so bili oni, ki so peli?»

«Okrog vodnjaka.»

«Si videl, kaj so pisali?»

«Drugi dan sem videl.»

«Si imel tuš na oknu?»

«Ne.»

Zaslišane so bile še druge priče.

Drž. pravdnik Stecchia je, tr- deč, da v kolikor se da sklepiti iz zagovarjanja obtožencev in pri- č obtoženci vsekakor niso krivi de- janja, je predlagal, naj jih sodnik oprost, ker niso storili obtoženega dejanja.

Odvetnik se pridruži mnenju drž. pravdnika.

Sodnik pa je obtoženca oprostil prvega dejanja kar se tiče prepo- vedenega petja internacionalne himne, obsodil pa jih je radi dru- gega dejanja na en mesec in 20 dni ječe ter na izplačitev sodnih stroškov. To pa glede državi so- vravnih napisov.

Obravnava je pristostvovalo pre- cejnaje število ljudi.

KOSTANJEVICA

Razpust družba. - Nova cerkev. Tudi naše pevsko in bralno društvo «Zora» je bilo razpušče- no z običajno motivacijo, da je de- lovalo v nasprotju z nacionalnim redom. Tozadevni odlok goriške prefektore je prišel 4. oktobra.

Društvo «Zora» je bilo ustanovlje- no l. 1905. Ob času vojne je prene- halo delovati, a po vojni je bilo zopet obnovljeno in je gojilo pro- svetno in cerkveno petje.

V nedeljo 30. oktobra bo pri- nas otvoritev po vojni obnovljene cerkve. Kakor se sliši, nas obišče ta dan več višjih gostov.

„AUGUSTUS“

32.500 ton — 4 motorji — 4 vijaki

NAJVEČJA TRANSATLANTIČNA MOTORNA LADJA SVETA.

NAJVEČJA LADJA ZA PLOVBO V JUŽNO AMERIKO.

OTVORITVENO POTOVANJE:

IZ GENOVE 10. NOVEMBRA 1927 - IZ BARCELONE 11. novembra

Genova-Rio Janeiro: 11 dni - Genova Buenos Aires: 14 dni

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA

MALI OGLASI

Via Fabio Filzi 23, pouk in pre- vodi v vseh jezikih. 1441

DEČEK, star 14 let, z ljudskošolsko izo- brazbo, zdrav in krepak, želi vstopiti kot vajenec v kako trgovino, najraje špecer- ijo, v mestu ali na deželi. Naslov: Beze- ak Ivan, trgovka v Idriji. 1426

ŠOFERSKA šola v Duvljah in Sežani. Henrik Filipič, mehanik. 1447

KMEČKA družina za polovični pridelek se išče. Posreduje v vinogradov, njiv, travnikov, gozda, skupaj 14 ha. Pojasilna daje Rudolf Tavčar, Ivanji- grad, p. Komen (Comeno). 1451

GOSPA, ki govori slovensko, italijan- sko in nemško, bi spremljala otroke v šolo ali pomagala pri lahkih hišnih de- lih za L 60 mesečno. Via Gatter 32, Felcer. 1456

Božjast

in druge živčne bolezni so ozdra- vijo uspešno s slovitimi praški in tabletami kemično-farmaceutične- ga zavoda Cav. Glodoveo Cassa- drini v Bolonji, ki jih predpisujejo najboljši kliniki sveta, ker pred- stavljajo najuspešnejše in gotovo ozdravljenje. — Dobivajo se v Ita- liji in zunaj v glavnih lekarnah. — Zvezek št. 14 se pošilja brezplačno. 1124

TVRDKA

ANGELO CANTONI

Trst, Via S. Zaccaria 6 in Via Ginnastica 2

je prejela

velike partije šalov, kolesarskih in sportnih maj, volnenih in bombažastih, lastnega izdelka, poulouer, fuštanja, blaga za domače obleke, perila, prešitih odev, posteljnih pogrinjal, zaves, volnenih, bomba- žastih in končenih nogavic, moških, ženskih in otroških po najnižjih cenah. 1002

Na debelo posebne cene.

ARRIBA

ODVAJALNI ČOKOLADNI BONBON

Izboren po okusu, gotov po uspehu. Poma- ga otrokom in odraslim. Prodaja se v rdečih zavitkih po 50 cent. NA PRODAJ V VSEH LEKARNAH.

Črni lovec

Zgodovinski roman iz kanadske prošlosti (28)

Spisal James Oliver Curwood

Prevel France Magajna.

«Da, temeljitejša mora biti to izvršeno, kot je bilo do zdaj kar- koli.» je soglašal Bigot. «Dokler bo ta gozdni tepec imel njeno ljubezen je vse moči na zemlji ne bodo pri- dobile. To ljubezen je treba uni- čiti in uničenje mora biti tako po- polno, da bo na njenem mestu o- stalo samo sovraštvo in prezir. Ako se bom znal do tedaj prema- govati in krotiti svojo blaznost, bo ta dragocenost, ki ste jo tako pri- mereno imenovali lilija artoiško, prišla k meni samu, če ne prosto- voljno pa kako drugače!»

«Ko bo vse končano bo prišla prostovoljno in v veseljem.» mu je zagotavljal Vaudreuil. «Mlada je še, skoroda otrok. Njena lepa gla- vica je baš zrela, da sprejme se- mena, ki ste jih nocoj usejali. Ne

mladenič, ampak njen oče se mi zdi, da je nama najbolj na potu.»

«Tudi za očeta bomo poskrbeli,» je rekel Bigot in ustnici sta se mu pomenljivo stisnili. «David Rock je tista gora, ki jo je treba pre- staviti in nikake take preproste sta- vi, kot je smrt, ne smemo uporabi- ti za namen. Način, ki sem ga po- vedal, je edini, ki nam preostaja.»

«In je tudi mnogo bolj zanimiv.» je dodal Vaudreuil: ter pogledal proti tuni. François, ste li videli kdaj noč, ki bi bila večkratnejša od nocojšnje?»

Ko jo je Bigot zapustil je Anica odšla v dvorec le navidezno.

Vsi živi v njej so zahtevali, da mora nemudoma videti Davida, tudi če je pristljena pozvati Petra Gagnona, da jo spremi skozi gozd do hiše Marije Rock.

Da David ne bo znabit glejal na stvar z njenimi očmi in da je duh priljubljenih gozdov v njem močnejši od vsega, kar mu more svet ponuditi, ji zdaj v teh divjih trenutkih sreče ni prišlo na misel.

Za Davidom je hotela videti tudi Marijo Rock. Trepetala je od zado- voljstva, ko se je spomnila, da je v sobici Marije Rock vedno prosto-

griča, tega ne maram.»

«Tedad si naju videl?»

«Stal sem v senci velikega bre- sta in tako blizu mene sta šla, da sem lahko videl tvoj roko v nje- govi in slišal, ko te je nekaj vpra- ševal o kraljičjih časteh, ki ti jih more dati kdo drugi.»

Sklonila je glavo za trenutek, kakor da se je ujeta v nečem, če- sar se mora sramovati. Ko se je ozrla potem k njemu, sta meseči- na in poreden nasmešek plesala v njenih očeh.

«Pa moj odgovor, David, ti je ugajal?»

«Nisem slišal odgovora.»

«A dala sem mu ga — narav- nost iz globine svojega srca in la- hko ga ponovim besedo za besedo.»

«Nisem ga slišal.»

«David zlati, tako sem vesela, da čutiš proti meni tako!» je vzklik- nila mehko. «Ko bi ne bil malce ljubosumen, bi se počutila zelo nesrečno.»

Odvedla ga je proti kraju goli- ne, kjer je ležalo votlo podro de- blo drevesa, ki sta ga pogostokrat imenovala «Najn drevesni bobna». Potisnila je Davida nanj in sedla potem k njemu. Nato mu je pove-

dala vse, kar se je zgodilo tisti ve- cher od tedaj, ko je zapustil dvo- rec, in ponovila je besedo za be- sedo ves pogovor med njo in na- dzornikom.

Niti enkrat ji ni segel v besedo, le redčica se mu je začela polago- ma izražati na obrazu. Poseben lesk mu je gorel v očeh, ki jih je končno obrnil od Aničinih.

«David — cel svet pomenja to za naju,» je šepetala trepetaje, ko je končala. «Kaj misliš ti?»

«Mislim — pred vsem — na to, kako malenkosten in nizkoten sem bil, da sem dvomil o tebi, ko sem te videl v Bigotovi družbi,» je de- jal.

«Veseli me,» je šepetala. «To do- kazuje, da me ljubiš iskreno.»

«Ljubim te bolj nego vse ono, kar mi moreta dati Bigot ali kralj Francije, in zato me ne mika po- ničemer od tistega, kar Bigot ta- ko zapeljivo prikazuje in ponuja. Ne morem prav razumeti, zakaj hoče biti nama tako dobitljiv.»

«Zato, ker se zanima za naju.»

«Da, zanima.»

«Potrebuje te, David, zato ker te, potrebuje tudi Nova Francija.

